

HÁJEK

listopad
2021

Naše noviny

OBSAH

■ Pozdrav

■ Kvíz

■ Program DSH

■ Zajímavosti

■ Literární dílna

■ Rozjímání

■ Povídka měsíce

■ Poradna pro vás

■ Zajímavosti

■ Info z domova

**Srdečně vítáme nové
obyvatele, kteří
nastoupili do našeho DS.**

Hlaváčová Danuše,
Marešová Jaroslava,
Šrámek Miloslav,
Vrbka Zdeněk.

Zpravodaj Hájek vychází
v nákladu 200 výtisků pro potřeby
obyvatel Domova seniorů
Praha 4 Háje,
K Miličovu 734 a je neprodejný.
Na vydání spolupracují:
Romana Iřkovichová,
Danuše Tučková,
Dagmar Zavadilová, ředitelka DS,
ve spolupráci s klienty DS.

DOMOV
PRO SENIORY
HÁJE

PRAHA
PRAHA
PRAHA
PRAHA

- 1) Karel Jaromír Erben (7.11.1811 – 21.11.1870) byl český historik, právník, archivář, spisovatel, básník, překladatel a sběratel českých lidových písní a pohádek. Nejvíce však Erben proslul sbírkou Kytice z pověstí národních (1853). Která báseň do sbírky nepatří?
 - a) Svatební košile
 - b) Dědova mísa
 - c) Vodník
- 2) Ve kterém roce se konala 8.11. bitva na Bílé hoře?
 - a) 1420
 - b) 1820
 - c) 1620
- 3) Petra Janů (* 19.11.1952) je česká zpěvačka populární hudby a herečka. Jak se jmenovala vlastním jménem?
 - a) Petra Janová
 - b) Jana Petru
 - c) Jana Petrová
- 4) Kde začala demonstrace 17.11.1989 a kudy prošel její průvod?
 - a) Z Albertova přes Vyšehrad na Národní třídu.
 - b) Z Hradčanského náměstí, demonstranti chtěli projít přes Národní třídu k Federálnímu shromáždění.
 - c) Od Federálního shromáždění chtěli účastníci projít přes Národní třídu směrem k Pražskému hradu.
- 5) Karel Hynek Mácha (16.11.1810 – 6.11.1836) byl český básník a prozaik, představitel českého romantismu a zakladatel moderní české poezie. Které Máchovo dílo pokládáme za stěžejní?
 - a) Cikáni
 - b) Máj
 - c) Křivoklát
- 6) Anežka Česká působila jako řeholnice – abatyše Kláštera Na Františku. 12.11.1989 byla papežem Janem Pavlem II. svatořečena. Na jaké bankovce byla vyobrazena až do roku 2011?
 - a) 100 Kč
 - b) 200 Kč
 - c) 50 Kč
- 7) Marie Antoinetta se narodila 2.11.1755 jako patnácté dítě v pořadí a zároveň nejmladší dcera Marie Terezie. Kdo byl její otec?
 - a) František I. Štěpán Lotrinský
 - b) Karel VI.
 - c) Leopold Josef Lotrinský
- 8) Miroslav Horníček (10.11.1918 – 15.2.2003) byl český herec, spisovatel, dramatik, režisér, výtvarník, glosátor a divadelní teoretik. Proslavil jej desetidílný seriál, ve kterém si zahrál s Jiřím Sovákem. Jak se jmenoval?
 - a) Dva muži v šachu
 - b) Byli jednou dva písaři
 - c) Dva na smetišti
- 9) S listopadem se pojí i mnoho pranostik. Jako např.: Když ještě v listopadu hřmívá,
 - a) úrodný rok nato bývá.
 - b) neúroda potom bývá.
 - c) léto teplé bývá.
- 10) Hana Maciuchová (29.11.1945 – 26.1.2021) byla česká herečka a pedagožka. Který herec byl osudovou láskou Hany Maciuchové? Žila s ním 20 let, až do jeho smrti v roce 1993. Byl to:
 - a) Josef Langmiller
 - b) Jiří Menzel
 - c) Jiří Adamíra

Vážení čtenáři a luštitelé,
na otázky z říjnového kvízu
odpovědělo 35 čtenářů.

Deset správných odpovědí měli:
Černohorská Marie, Hrubá Danuše,
Pešťák Karel, Adamcová Věra.

Devět správných odpovědí měli:
Team A3, Team A2, Team B0, Koubová
Vlasta, Pokorná Zdeňka, Červenka Přemysl,
Moravová Hana, anonym.

Osm správných odpovědí měly:
Leinerová Růžena, Měšťánová Danuše.

GRATULUJEME!!!

Nejvíce vás potrápila otázka č.10.

Důležitá informace: vyplněné kvízy
je nutné vhodit do schránky na
oddělení A0 nejpozději do 20.
v daném měsíci. Později vhozené
kvízy už nemohou být započítány
a uvedeny v časopisu Hájek, a to
z důvodu uzávěrky a tisku časopisu.

Zde si můžete přečíst správné
odpovědi.

SPRÁVNÉ ODPOVĚDI

- 1) b – do Brixenu
- 2) c – Den vzniku samostatného
Československa
- 3) b – Vesničko má, středisková
- 4) a – u Přibyslavi
- 5) b – Šíleně smutná princezna
- 6) a – Santa Maria, Nina, Pinta
- 7) c – Šplíchalová
- 8) b – Tomáš Garrigue Masaryk
- 9) c – Tři oříšky pro Popelku
- 10) a – tím úrodnější příští rok.

Pondělí 14:00 SÁL

FILMOVÝ KLUB

*V zimním období se nebudou konat společné vycházky do lesa.
Místo vycházek bude každé pondělí na sále promítán film.*

3. 11. středa 10:00 SÁL

DŮVĚRNÍCI

Setkání zástupců obyvatel s vedením domova.

10. 11. středa 14:00 SÁL

HUDEBNÍ KLUB

JIRÍ KORN – povídání a hudební ukázky připravují Dominik a Lucka.

18. 11. čtvrtek 10:00 ERGOTERAPIE

BÁBOVKY

Oslava listopadových narozenin našich obyvatel.

24. 11. středa 14:00 SÁL

CESTOVATELSKÝ KLUB

ČESKÉ VÁNOČNÍ TRADICE – připravují Lucka a Dominik.

30. 11. úterý 10:00 SÁL

CIRKUS SENIOR

Přijďte si zkusit zažonglovat a užít si příjemnou hodinu, tentokrát s Adamem.

pořádá Domov pro seniory Háje
pořádá aktivizační úsek
pořádá Církev bratrská

Krásných 100 let oslavila paní Marie Lisá, srdečně gratulujeme.

Opět se plnila Darovaná přání, tentokrát paní Radomile Zoubkové, Marii Blažkové, Marii Tůmové, Zdence Smetanové a Martě Víchové.

Po dlouhé době nás navštívily děti z MŠ Křejského.

Zúčastnili jsme se mnoha sportovních soutěží, kde jsme získali haldu medailí. Za všechny Jihoměstská sociální – 13 medailí a Sportovní hry Malešice, kde paní Marie Blažková získala mimo jiné cenu za nejlepšího sportovce a celé družstvo druhé místo. Putovní pohár nám tentokrát unikl o dva body. Všem soutěžícím gratulujeme a děkujeme za skvělou reprezentaci domova.

STŘEDOMOŘSKÉ OSTROVY - 11. díl

Djerba

Djerba je ostrov ve Středozemním moři, který patří Tunisku a má rozlohu 520 km². Jedná se o největší ostrov severní Afriky. Žije zde něco přes 120 tisíc obyvatel. Na ostrově se nachází i mezinárodní letiště. Hlavním městem Džerby je Houmt Souk s 60 tisíci obyvateli. Džerba láká turisty svými písčnými plážemi a vlídným počasím. Je oblíbeným cílem Francouzů, Němců, Italů i Čechů. Turisticky významné je především východní a severovýchodní pobřeží v blízkosti vesnice Midoun.

Je jedním z mála míst v Tunisku, kde se stále mluví berbersky. Turisty sem láká také fakt, že v roce 1977 byly ve městě Ajim umístěny exteriéry Mos Eisley z prvních Hvězdných válek.

Literární dílna

Listopad a déšť, to k sobě často patří. Uvidíme, jak tomu bude letos, ale pár nápadů a vzpomínek v souvislosti s deštěm a s podzimní atmosférou jsme v Literární dílně připravili.

Déšť

Déšť je atmosférická srážka v kapalně fázi tvořená kapkami o průměru větším než 0,5 milimetru (až maximálně 7 milimetrů); rychlost pádu podle velikosti kapek činí 1 až 8 metrů za sekundu. Padá-li déšť tvořený přechlazenými kapkami, tvoří se na zemi náledí. Rozlišujeme dešťové přeháňky a trvalý déšť. Tolik encyklopedie.

Déšť, deštiček, sprška. To je docela pěkné osvěžení, hlavně v létě, kdy jsme již unavení, my i příroda, velkým horkem. Ale když nastanou velké lijáky, které vše ničí, to už je horší. Řeky se vylévají ze svých obvyklých míst, a voda ničí vše kolem, to už není nic pěkného. Ale jsou pásma, kde moc neprší, a tam by byla tato voda velmi zapotřebí. Tady ničí, a tam by osvěžila přírodu, lidi i zvěř, ale bohužel neumíme to ovlivnit, a asi je to tak správné, neboť na co člověk v přírodě sáhne, tak to zničí, bohužel. **M.V.**

Prší peníze!

Byl horký letní den a zmrzlina v naší cukrárně šla rychle na odbyt a výrobník, tzv. „zimotvor“ pracoval od rána nepřetržitě a vypouštěl ze svých útroeb tátovu vyhlášenou citronovou, jahodovou, vanilkovou či čokoládovou studenou lahůdku.

Pozvolna se slunce ztratilo, obloha se černě zatáhla a ve chvílce se rozpršelo. Lidé, co byli na chodníku, se schovali v obchodech a nakupovali nepotřebné věci. Do naší cukrárny, která měla i jídelnu, se schovalo poměrně dost lidí. Byli rádi, že se mohli rychle ukrýt, dokonce se pohodlně posadit a ještě k tomu si dát něco dobrého.

Najednou blesklo, pak zahřmělo, a déšť se rázem změnil v průtrž mračen. Šla jsem se taky honem podívat na tu spoušť výkladem do krámu. Zrovna jel kolem pan Lajner s koňmi a vezl domů fůru sena. To bude muset asi znovu sušit...

Tu někdo ze sledujících situaci na ulici vzrušeně vykřikl: „Na chodníku plavou peníze!“ To bylo něco

pro ostatní v cukrárně! Jako když vystřelí startér z pistole! Ti, co byli venku první, křičeli, že peníze se hrnou s vodou z okapové roury. Kde se tam vzaly? To bylo otázek a dohadů... Tatínek to vyřešil rázně. Zeptal se svých dvou nejmladších dětí – tedy mne (desetileté) a pětileté Růženky. A ta přiznala, že si tam šetřila jako do pokladničky. Kdy si brala peníze z kasy a jak, a hlavně, kdy je strkala do roury? Nevím. Každopádně byla šikovná. A už to pak nikdy neudělala.

Nebyla ani bita. To se ví, nejmladší miláček rodiny... **H.M.**

Podzim

Všechna roční období mají svůj půvab. Působí na naši pohodu, náladu i zdraví. Ze všech čtyř mám nejraději podzim. Bývám v pohodě a jsem ve velmi romantické náladě.

Příroda se pomalu chystá na zimu. Dozrávají poslední plody ořechů, kaštanů, jeřabin a dalších darů přírody. Listí začíná vadnout a opadávat. Krajina se mění. Vytváří půvabné obrazy pestrých barev. Od žluté po růžovou až tmavě hnědou. Na palouku schne poslední tráva. Opojně voní. Tvoří se ranní mlhy. Z přízemní husté mlhy čnějí vrcholky stromů. Jsou ozářeny vycházejícím sluncem. Třpytí se do růžové barvy. Vytvořil se krásný obraz.

Z palouku vcházím do lesa. První, co slyším, je křik sojky. Ta je lesním policistkou. Dává ostatním obyvatelům lesa na známost, že je v lese člověk. Vidím veverku, jak si odnáší oříšek nebo houbu do svých skrýší. Má jich několik, na některé zapomene, kde je má. Z pasek u lesa se ozývá troubení jelenů. Začíná jelení říje. Nastanou tuhé boje o nadvládu ve stádu. Laně zatím tiše přihlížejí. Sysel si dělá zásoby na zimu. Odlétají poslední ptáci do teplých krajin. Na obloze se začínají objevovat šiky divokých husí a kachen. Upoutávají štěbetáním za letu.

Vlaštovky není již vidět. Vzpomínám na jejich letecké umění. Připravovaly se na odlet. Desítky jedinců sedí na drátech elektrického vedení, na střeše domů. Náhle se jedna zvedne k letu. Ostatní se připojí. Zakrouží nad krajinou a opět usednou na drát nebo střechu. Radí se, jak to bude dál. Kdy a kudy poletí. Šveholí.

Vlaštovka je můj oblíbený pták. Zjara vyhlížíme se ženou, kdy přiletí. Která bude první. Přiletí a dají se hned do práce. Opravují nebo si staví nová hnízda. Neškodí. Chytají hmyz, aby uživily své hladové děti. Neškodí ani na ovoci a zahradě. Na podzim, když se chystají odletět, žena říká "jak já jim závidím, letí do tepla a nikdy je nebolí nohy jako mě". Říkám: "Ale bolí je křídla. Neboj se, oni se nám zase na jaře vrátí."

Příroda se stále více připravuje na zimu. V hlubokých údolích se objevují mrazíky a na rose jinovatka.

Ve vyšších polohách se bělají jinovatkou koruny stromů.

Lesníci a myslivci nespí. Nemají na starosti jen lov a hony zvěře. Nosí do krmelců seno. Provádějí poslední úklid, úpravy a opravy zimních zařízení, krmelců i posedů. Budou nosit zvěři kaštiny, žaludy, krmnou řepu i zadinu z obilí. Postupně přidávat seno a vitaminy pro zvěř. Budou se někdy brodit sněhem nebo půjdou za tuhého mrazu či chladného deště.

Když je pěkné počasí, je procházka lesem úžasným zážitkem. Les voní, někde narazíte na pozdní houby. Pod nohama šustí opadlé listí. Vyrusíte ptáka, který byl ukryt v koruně stromu nebo v keři. Uvidíte několik srnek nebo laní, jak se mihnou v porostu lesa. Z posedu uvidíte jeleny, jak troubí nebo i soupeří mezi sebou. Na palouku u lesa se krčí zajíc ve svém pelíšku. Když máte štěstí, uvidíte kmotru lišku, jak

slídí po lese. Hledá něco dobrého na zahnání hladu. Tam u skal je možné zahlédnout jezevce. Málokdy se to podaří. Je to prostě jezevec a rád spí.

Pokračuji dál ze stráně k potoku. Již z dálky vidím, že zde řádila divoká zvěř – divočáci. V měkké půdě ryla a hledala potravu. V okolí jsou stopy, ale prasata jsou skrytá někde v houštině, ale dobře ví, že jste nedaleko od nich. V době, kdy má bachyně malá prasátka, je nebezpečná a je dobré se jí vyhnout. Znovu se rozhlížím. Všude mnoho stop, ale prasata nikde.

Prošel jsem velký kus lesa. Sednu si na pařez nebo vyvrácený strom. Odpočívám. Dobře se dýchá. Les tiše šumí a voní. Nechci déle rušit jeho obyvatele. Další cesta vede k domovu. Tam trochu unavený, někdy mokrý nebo prochladlý, si dám dobrou kávu. Těším se na příští procházku a zážitky.

Příroda mě láká každý den za každého počasí. Vždy mě něčím překvapí. Ten barevný podzim je pro mne krásné období roku. Den ode dne je jiný a já děkuji. Krušné hory jsou krásné. **K.P.**

Děšť

Kapky padaj z nebe dolů,
bože, to je krása,
kořínky i stvoly rostlin
i lidi tu jásaj.

Naplní se studně vodou,
pole se nám zmátoří,
nebude tu smutek více,
že se nám nic nedaří.
Že tu bude hlad a bída,
tomu lidé nevěří.

Ale lidé, věřte tomu,
Země nás má už dosti,
za to, jak s ní nakládáme,
nemá z nás žádné radosti.

Svoji zemi jen plundrujem
a ona toho má již dosti.
Teď ukazuje svoji sílu
a my musíme přiložit ruce k dílu,
aby zase krásná byla
a všechny nás uživila
a zase jak dříve byla.

Lesy krásné, řeky čisté,
žádné vády, žádné války,
ať mají svou zemi lidi zase rádi.

M.V.

Drazí přátelé,

všichni víme, že svět je často plný různých katastrof, lidského utrpení. - Je-li Bůh stvořitelem všeho, kde se všechno to zlo na světě vzalo, když Bůh stvořil věci dobré, lidem prospěšné a užitečné. Je-li Bůh všemohoucí, proč tomu zlu nezabrání, proč zlo dokonce trpí? Je-li Bůh absolutní láska, jak mohl stvořit i peklo a prodloužit tak lidskou bídu do nekonečna? Je-li Bůh nejvyšší spravedlivý, jak může hrozit věčným trestem každému, kdo na chvíli sklouzne, spáchá jediný těžký hřích, poruší desatero? Je to klubko otázek, a pořádně zamotané, co se rodí v mysli člověka asi už od té doby, co začal myslet jako člověk: Proč je to tak? Proč dobrotivý Bůh nezabrání zlu na světě? Bůh proto, že zlu zabránit nemůže - ale je pak ještě všemohoucí? Nebo zlu zabránit může, ale nechce - ale je potom ještě dobrý? Nebo může a chce, ale proč zlo už dávno nezmizelo? Člověk cestou filozofie hledá vysvětlení.

- Dobrý Bůh stvořil dobrý svět a dobře i člověka. Zlo je jen nedostatek dobra, peklo je jen pro člověka, který se odvrací od Boha. Je to jako s autem. Když nejede, není to z vůle inženýra, který je projektoval. Ten chtěl, aby jezdilo. Je to buď vada materiálu nebo vina řidiče, nebo zásah nějaké cizí osoby. - A filozofové konstatují: Jistě, Bůh mohl stvořit svět úplně bez možnosti zla, bez bolesti. Ale byl by pak opravdu lepší, než je ten náš dnešní? Byl by člověk bez svobodné vůle, člověk robot, ještě vůbec člověkem? - Dostojevský píše v Bratřích Karamazových o víc než zvířecí krutosti člověka vůči druhému člověku. Říká: „Myslím, že jestli ďábel neexistuje a člověk ho vymyslel, pak ho vymyslel podle svého vlastního obrazu.“ Lidé hledají také psychologické vysvětlení. Kde se bere v člověku agresivita? Je to dědičné, je to vina vnějšího prostředí? - Každý z nás máme svobodnou vůli. Všechna pokušení, všechny nálady mohu vůlí ovládnout, to já se rozhoduji o svém jednání, o svém chování. - Slavný rozhovor bratří Karamazových končí otázkou: „Kdybys ty mohl svět zachránit od každé bídy, smrti, ztráty naděje, ale musel bys na to obětovat jedno malé dítě, utýral ho k smrti, udělal bys to?“ Aljoša odpovídá: „Určitě ne. To bych nemohl udělat.“ A zde dochází k rozhodujícímu zvratu. Najednou si oba uvědomují, že právě to se už stalo. - Existuje malé nevinné dítě, které se zrodilo k tomu, aby svou nevinnou krví zachránilo člověka od smrti, od zoufalství: Ježíš! - Bůh se na zlo ve světě nedívá z nebeské tribuny nečinně. Bůh se ve svém Synu staví po bok člověka zápolícího s trápením a se smrtí. Kristus nepodává ani filozofické ani psychologické vysvětlení ohledně trápení, bolesti, které člověk prožívá v tomto pozemském světě. Kristus podává pomocnou ruku, staví se solidárně po bok člověku v jeho trápení až po tu smrt. Uvěřit v Krista, následovat Krista, to znamená nést své životní kříže spolu s Ježíšem, spolu s ním umřít a spolu s ním vstát z mrtvých. To je úžasná křesťanská naděje, která přináší do našeho nitra klid, bezpečí a plnost života. - Kristus pomáhal lidem, jak to čteme v bibli. Tak i my máme pomáhat druhým lidem, aby trápení a zla bylo na světě méně. A to můžeme dělat každý z nás, podle svých možností, podle svého svobodného rozhodnutí.

Váš jáhen Pavel Urban

Rozloučili jsme se:

Mates Zdeněk, Maturová Jiřina, Smáhová Jarmila, Václavková Helena.

5.11.1921 bylo otevřeno Divadlo Na Fidlovačce. Divadelní budova vyrostla v Nuselském údolí nedaleko Botiče na místě slavností ševcovského cechu jménem Fidlovačka. Původně se jmenovalo Tylovo divadlo, provoz zahájilo hrou J.K.Tyla Drahomíra a její synové, druhý den odpoledne se hrála Tylova Fidlovačka a diváci brzy začali nuselské scéně přezdívat „Tyláček“. Umělecky ambiciózní repertoár však v prvních letech divadla publikum nepřitáhl a divadlo se postupně začalo orientovat na operetu. Toto zaměření nuselské scéně zůstalo, v 70. letech minulého století bylo v provozu jako Hudební divadlo v Nuslích a následně sloučeno s Hudebním divadlem Karlín. Název Divadlo na Fidlovačce se používal v letech 1948-1963 a v roce 1995 vznikla Nadace Fidlovačka, díky níž byla zchátralá scéna obnovena opět pod názvem Divadlo Na Fidlovačce. Hrát se zde začalo po dvacetileté pauze 28.10.1998. Dnes již v divadle nepůsobí první generace obnovitelů, v jejímž čele stojí Eliška Balzerová a Tomáš Töpfer, ale scéna přitáhla mladou generaci a divadlo je stálíci na pražském divadelním nebi. V roce 1998 divadlo obdrželo cenu Thálie jako zvláštní cenu kolegia, jako první umělecký kolektiv oceněný cenou Thálie vůbec.

26.11.1961 byl uveden do provozu vysílač Cukrák. Vysílač stojí na úpatí Brd na kopci Kopanina (411 m n. m.), u Jíloviště nedaleko jižní hranice Prahy. Stavba začala v roce 1959. Digitální pozemní vysílání provozuje na stejných frekvencích jako Žižkovská televizní věž, v rámci SFN (Single-frequency network). Hlavní věž je vysoká 193,5 metrů, dole má průměr 16 metrů, ukotvená 12 metrů hluboko do betonu. Proti výkyvům je věž zabezpečena vyvažovací mechanikou, která kromě jiného sestává ze dvou závaží umístěných ve věži. Vysílač vysílá ČT 1, ČT 2, NOVA, PRIMA, Regina, digitální vysílání. Jsou zde v pronájmu antény mobilních sítí, záchranná služba, hasiči, policie, integrovaný záchranný systém a jiní. Zajímavostí je, že vzhledem k tomu, že v zimním období antény namrzají a pád rampouchu na člověka pod vysílačem by mohl být nebezpečný, je ve 38 metrech umístěn ochranný prstenec, který veškeré padající předměty buď zastaví nebo roztříští.

18.11.1966 měl premiéru film Jiřího Menzela Ostře sledované vlaky. Film vznikl podle stejnojmenné novely Menzelova oblíbeného autora Bohumila Hrabala. Příběh se odehrává za protektorátu a inspirací byla skutečná událost - výbuch německého muničního vlaku, odpáleného partyzány - a zážitky Bohumila Hrabala z nádraží v Kostomlatech nad Labem, kde na konci války zastával funkci výpravčího. Hlavního hrdinu, železničářského eléva jménem Miloš Hrma, si s velkou chutí a úspěchem zahrál Václav Neckář. V roce 1967 získal film Cenu Americké akademie filmových umění a věd – Oscara za nejlepší cizojazyčný film.

V roce 1971 založili v kanadském Torontu Josef Škvorecký se svou ženou Zdenou Salivarovou exilové nakladatelství '68 Publishers. První kniha, kterou vydali, byl Škvoreckého Tankový prapor s předmluvou Jiřího Voskovce. Vycházely zde české originály i anglické překlady českých a slovenských samizdatových a exilových autorů. Do roku 1993, kdy nakladatelství ukončilo činnost, zde vyšlo více než dvě stě titulů. Kromě Škvoreckého knih tu vyšla většina děl Milana Kundery, memoáry Adiny Mandlové Dneska už se tomu směju a Lídy Baarové Útěky, autobiografie Martiny Navrátilové Já jsem já, sbírky Ivana Blatného Stará bydliště a Pomocná škola Bixley, texty Václava Havla, Pavla Landovského a desítky dalších titulů. Nakladatelství '68 Publishers bylo nejvýznamnějším exilovým nakladatelstvím, knihy československých autorů, které doma vyjít nesměly, se dostávaly díky němu ke čtenářům v cizině i v Československu.

3.11.2006 byla zkolaudována Jaderná elektrárna Temelín. Stavba začala v roce 1987, jde o jednu z nejnověji dostavěných jaderných elektráren v Evropě. Temelín je u nás největším výrobcem elektřiny. Jeho roční bezemisní produkce kryje pětinu domácí spotřeby. Dosud zde bylo vyrobeno 254 milionů MWh elektřiny, což je téměř čtvrtina spotřeby České republiky. Roční produkcí Temelín ušetří přibližně 12 milionů tun CO₂, které by vznikly při výrobě v uhelných elektrárnách. Blízkost Vltavy a vodního díla Hněvkovice zajišťuje dostatek vody pro chlazení, díky poměrně vysoké nadmořské výšce elektrárnu neohrožují povodně. V blízkosti JE Temelín stojí renesanční zámek Vysoký Hrádek, který slouží jako Informační centrum elektrárny. V blízkosti elektrárny ornitologové zjistili více než čtyřicet druhů ptáků. Temelín produkuje vlastní med - ročně ho energetici stočí cca 150 kg. Netradičními obyvateli temelínského areálu jsou zajáci. Jsou zde v bezpečí, chybí jim nepřátelé. Aby nedošlo k jejich přemnožení, provedou jednou za čas myslivci z Temelína odchyt do sítí. Temelínský zámecký park je také oblíbeným místem pro konání svatebních obřadů.

Blízký příchod svátku sv. Martina

Svatomartinské hody již neodmyslitelně patří k oslavám svátku svatého Martina. Ten se slaví 11. listopadu a symbolizuje konec podzimu a příchod zimy. O tom, že k hodování patří svatomartinská husa, všichni víme, co dalšího by ale na našem svátečním stole nemělo chybět?

Svatomartinská husa

Nedílnou součástí svatomartinského menu je pečená husa, ke které neodmyslitelně patří dušené červené zelí spolu s bramborovými nebo kynutými knedlíky.

Svatomartinské podkovy

Pořekadlo, že svatý Martin přijel na bílém koni a přivezl s sebou první sníh, je velmi známé, ale pečivo ve tvaru koňské podkovy už tolik známé není.

Svatomartinské víno

I víno hraje při hodování samozřejmě velmi důležitou roli. Protože končí vinobraní a dozrává první víno daného roku. Sv. Martin je také svátkem vinařů. Podle tradice se první víno může otevírat právě 11. listopadu na svatého Martina, přesně v 11:00. Může být bílé, růžové nebo červené. Musí ale splňovat určitá kritéria z hlediska jeho barvy, aroma a chuti. Láhve musí být označeny uzávěry se značkou „Svatomartinské“.

Svatomartinské rohlíčky

Na svátek svatého Martina se u nás pekly také martinské rohlíky, kterým se říkalo martiny nebo roháče. Jsou to rohlíky z kynutého těsta, plněné různou nádivkou

Recept

- 10 lžic mléka
- 425 g droždí
- 2 lžíce moučkového cukru
- 500 g hladké mouky
- 250 g másla
- 1 vejce
- špetka soli

Postup: Zaděláme na kvásek, hladkou mouku, změkklé máslo, vejce, špetku soli. Do mísy dáme mouku, máslo, vejce, špetku soli a přidáme kvásek. Vše vypracujeme na hladké těsto. Necháme vykynout těsto. Na vále rozdělíme na 4 stejné kousky a vytvarujeme do bochánků. Bochánek rozválíme a rozdělíme na osminy. Vezmeme si jeden trojúhelník na širší část a přidáme tvarohovou nádivku. Rohlíčky položíme na plech. Troubu předehřejeme na 180° a pečeme zhruba 15 min. Přejeme vám dobrou chuť.

My si je v kulinářském klubu vyzkoušeli a byly moc dobré.

Zdroj: www.prozeny.cz

Karel Čapek – Zahradníkův rok

Ilustrace Josef Čapek

Zahradníkův listopad

Já vím, že je mnoho krásných povolání, například psát do novin, hlasovat v parlamentě, sedět ve správní radě nebo podpisovat úřední lejstra; ale jakkoliv to všechno je pěkné a záslužné, člověk při tom nedělá tu figuru a nemá tak monumentální, plastický a přímo sochařský postoj jako *muž s rýčem*. Pane, když tak stojíte na svém záhonku, jednou nohou opřen o rýč, stíraje si pot a pravě „Uf“, tu vypadáte rovnou jako alegorická socha; stačilo by vás pozorně vyrýt, vyzvednout i s kořinky a postavit na sokl s nápisem „*Triumf práce*“ nebo „*Pán země*“ nebo tak nějak. To říkám proto, že teď je k tomu zrovna čas, totiž k tomu rytí.

Ano, v listopadu se má obracet a kypřit půda; nabírat ji plným rýčem, to je tak chutný a labužnický pocit, jako byste nabírali plnou sběračkou, plnou lžící jídlo. Dobrá půda, tak jako dobré jídlo, nesmí být ani příliš mastná, ani těžká, ani studená, ani tuze mokrá, ani tuze suchá, ani mazlavá, ani tvrdá, ani kruchá*, ani syrová; má být jako chleba, jako perník, jako buchta, jako kynuté těsto; má se rozsejpat, ale nemá se drobit; má pod rýčem rupnout, ale nemá mlaskat; nemá dělat lavice, ani hlavy, ani plástve, ani knedlíky, nýbrž když ji plným rýčem obrátíte, má libostí vzdychnout a rozpadnout se v hroudy a krupičkovou prst'. Toto pak jest půda chutná a jedlá, vzdělaná a šlechetná, půda hluboká a vlahá, propustná, dýchající a měkká, zkrátka dobrá půda, tak jako jsou dobří lidé; a jak známo, v tomto slzavém údolí už není nic lepšího.

Věz, člověče zahradní, že v tyto podzimní dny se ještě může *přesazovat*. To se nejdřív dokola okope a obryje keř nebo stromek co nejhlouběji; potom se podebere rýčem odspodu, načež obyčejně rýč praskne vedví. Jsou lidé, hlavně kritikové a veřejní řečníci, kteří rádi mluví o kořenech; například hlásají, že se máme vracet ke kořenům, nebo že nějaké zlo se má vyvrátit z kořene, nebo že máme proniknout až ke kořenům některé věci. Nuže, rád bych je viděl, kdyby měli vykopat (s příslušnými kořeny) řeckému tříletou kdouli. Rád byl bych svědkem toho, kdyby pan Arne Novák** se ponořil až ke kořenům třeba jen tak malého keříčku, jako je Ruscus. Přál bych si pozorovat, jak pan Zdeněk Nejedlý** vyvrací z kořene dejme tomu starší topol. Myslím, že by se po delší námaze narovnávali v kříži a pronesli jen jedno slovo. Vezmu na to jed, že by to slovo bylo „Hergot!“ Já jsem to zkusil s cydoniemi; i potvrzuji, že práce s kořeny je těžká a že je lepší nechat kořeny tam, kde jsou: ony už vědí, proč chtějí být tak hluboko; řekl bych, že nestojí o naši pozornost. Ono je lépe nechat ty kořeny být a raději zlepšit půdu.

Ano, zlepšit půdu. Taková fůra hnoje je nejkrásnější, když vám ji přivezou za mrazivého dne, aby dýmala jako hranice obětní. Když pak její dým dostoupí až k nebesům, začichá tam nahoře ten, jenž všemu rozumí, a řekne: Aha, to je nějaká pěkná mrvička! – Zde bychom ovšem měli příležitost mluvit o tajemném koloběhu života; takový kůň se nažere ovsa, a pak to pošle zas dál karafiátům nebo růžím, jež za to v příštím roce budou chválit Boha vůní tak líbeznou, že se to popsat nedá. Nuže, tuto líbeznou vůni postihuje zahradník už v té dýmající a slamnaté hromadě mrvy; i čichá mlsně a pozorně rozestýlá tento boží dar po celé zahrádce, tak jako by svému dítěti natíral krajíček chleba marmeládou. Tumáš, budulínku, ať ti to chutná! Vám, paní Herriotová, dám celou hromádku, za to, že jste tak pěkně a bronzově kvetla; abys neřekla, řimbabo, dostaneš tady tu kobližku; a tobě nastelu té hnědé slámy, horlivý floxe.

Proč krčíte nosem, lidé? Copak vám nevoním?

Ještě maličko, a prokážeme své zahrádce poslední službu; ještě necháme přejít nějaký ten podzimní mrazík, a pak jí usteleme v zeleném chvoji; ohneme růže a přihrneme jim ke krčkům půdy, naklademe voňavých větví smrkových, a dobrou noc. Obyčejně člověk tím chvojím zakryje i ledacos jiného, řekněme kapesní nůž nebo fajfku; zjara, až sundáme chvojí, se se vším zas sejdem.

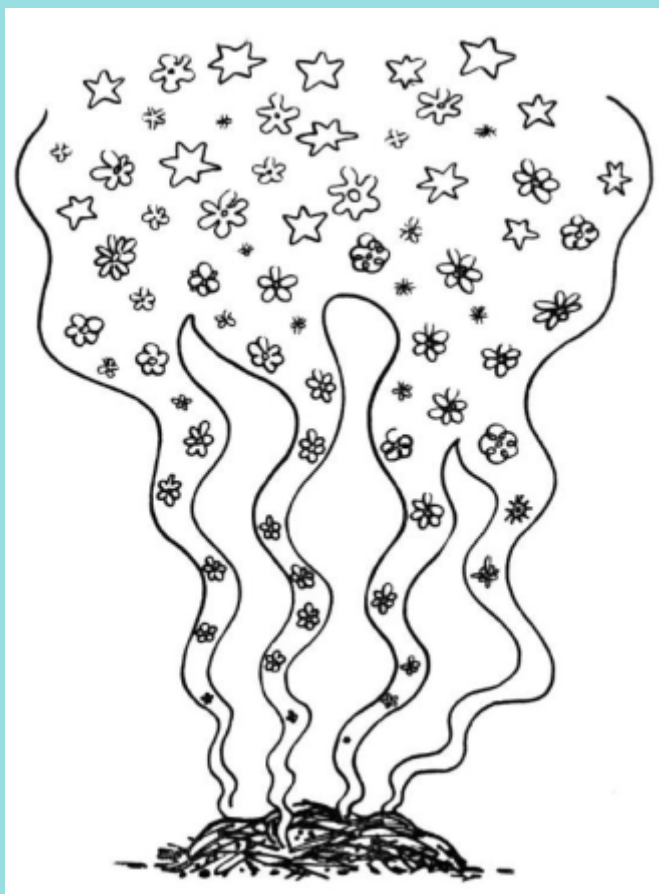
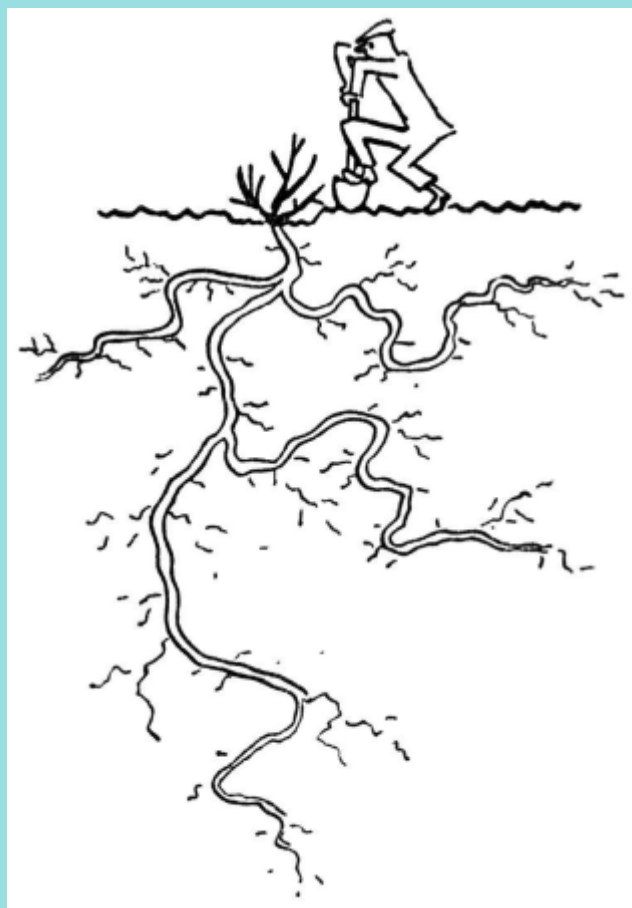
Ale ještě tam nejsme, ještě jsme nepřestali kvést; ještě dušičkový aster mrká lila očima, vykvétá petrklič a fialka na znamení, že i ten listopad je jaro, chrysanthemum indické (zvané tak proto, že není z Indie, nýbrž z Číny) si nedá žádnými sebehoršími povětrnostními ani politickými poměry bránit v tom, aby vydalo celé své křehké a nesmírné bohatství květů, květů ryšavých a bělostných, zlatých a brunátných; ještě posledními květy pokvétá růže. Královno, po šest měsíců jsi rozkvétala; jsi to zajisté povinna svému postavení.

A pak, ještě nám rozkvétá listí: podzimní listí žluté a nachové, zrzavé, oranžové, paprikově rudé, krvavě hnědé; a rudé, oranžové, černé, modře ojněné bobule; a žluté, zarudlé, světlé dřevo holých větvíček; ještě nejsme hotovi. A i když zapadnou sněhem, ještě tu budou temně zelené cesmíny s řeřavě červenými plody a černé borovice a cypřišky a tisy; nikdy tomu není

konec.

Říkám vám, smrt není; není ani spánek. Rosteme jenom z doby do doby. Musíme mít s životem trpělivost, neboť je věčný.

Ale i vy, kdo nevládnete nějakým tím záhonkem vlastní půdy ve vesmíru, můžete se v této podzimní době klanět přírodě, a sice tím, že si zasázíte do květináčů cibulky hyacintů a tulipánů, aby vám během zimy buď zmrzly, anebo rozkvetly. To se dělá tak: koupíte si příslušné cibulky a u nejbližšího zahradníka pytel pěkné kompostní půdy; načež vyhledáte ve sklepě a na půdě všechny staré květináče a do každého dáte po cibulce. Ke konci shledáte, že máte ještě několik cibulek, ale žádné květináče. I nakoupíte květináčů, načež zjistíte, že už sice nemáte žádných cibulek, ale zato vám přebývají květináče a půda. Tu nakoupíte pár dalších cibulek, ale protože vám zase nestačila půda, koupíte si nový pytlík kompostky. Pak vám zase přebývá půda, kterou ovšem nechcete vyhodit, a raději si zase přikoupíte nějaké květináče a cibulky. Tím způsobem pokračujete dále, až vám to domácí lidé zakáží. Potom tím naplníte okna, stoly, skříně, spižírnu, sklep a podkroví, načež s důvěrou hledíte vstříc nastávající zimě.

Příprava

Jaképak řeči: už jsou tu všechny příznaky, že se příroda, jak se říká, ukládá k zimnímu spánku. List po listu kane z mých břízek pohybem krásným a smutným zároveň; co kvetlo, zatahuje se do země; z toho, co bujelo, zůstává holé košťátko či mokravý košťál, scvrklý chřást nebo suchý stonek; a sama půda trouchnivě voní tlením. Jaképak řeči: pro letos už je konec. Chryzantémo, už si nenamlouvej bohatství života; mochničko bílá, nepleť si toto poslední slunce s rozjařeným sluncem březnovým. Nic naplat, děti, už je po parádě; pěkně se uložte k zimnímu spánku.

Ale kdež, ale kdež! Ale co vás napadá! Ale nepovídejte! Jakýpak je tohle spánek? Každý rok říkáme, že se příroda ukládá k zimnímu spánku; ale ještě jsme se na ten spánek nepodívali zblízka; nebo přesněji řečeno, ještě jsme se na něj nepodívali odspodu. Obraťme věci vzhůru nohama, abychom je lépe poznali; obraťme přírodu vzhůru nohama, abychom do ní viděli; obraťme ji vzhůru kořínky. Panebože, tohle že je spánek? Tomuhle říkáte odpočinek? Člověk by řekl, že vegetace přestala růst nahoru, protože na to nemá pokdy; neboť vyhrnula si rukávy a roste dolů; plivla si do dlaní a zakopává se do země. Koukejte se, tohle světlé v zemi, to jsou nové kořeny; koukejte se, kam až se derou; hej rup! hej rup! Není-liž pak slyšet, jak země praští tím vzteklym a hromadným nápirem? Poslušně hlásím, generále, že švarmlinie*** kořínků se probily hluboko do nepřátelského území; už přední hlídky floxu vešly ve styk s předními hlídkami zvonků. Dobrá, dobrá; ať tedy se zakopou v dobytém území; vytčených cílů je dosaženo.

A tady to tlusté, bílé a křehké jsou nové výhonky a klíčky. Koukejte, co jich je naděláno; jak jsi tajně zkošatěla, zvadlá a uschlá trvalko, jak se cítíš, jak kypíš životem! Tomuhle říkáte spánek? Čert vem listy a květ, jaképak fóry; tady dole, tady pod zemí je ta pravá práce, zde, zde a zde vyrostou nové stvoly; odtud až potud, v těchto hranicích listopadových vytryskne březnový život; tady pod zemí je narýsován veliký program jara. Ještě nepřišla ani minuta oddechu; hle, tady je stavební plán, zde jsou vykopány základy a položeno potrubí; a ještě dál se prokopeme, nežli nám mrazem ztvdne půda. Ať jaro postaví své zelené klenby nad pionýrskou prací podzimku. My, síly podzimní, jsme udělaly své.

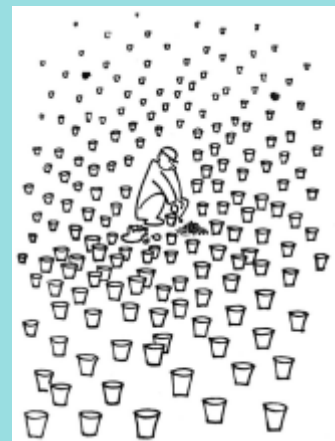
Tvrdí a zavalitý puk pod zemí, nádor na temeni hlíz, divný výrůstek pod patami uschlého lupení: bomba, z níž vyrazí jarní květ. Říkáme, že jaro je doba rašení; ve skutečnosti dobou rašení je podzim. Pokud se díváme na přírodu, je sice pravda, že podzim je konec roku; ale skoro víc je pravda, že podzim je začátek roku. Je běžný názor, že na podzim opadávají listy, a nemohu to opravdu popírat; tvrdím jen, že v jistém hlubším smyslu podzim je doba, kdy listy vlastně vyrážejí. Listy usychají proto, že nastává zima; ale usychají také proto, že už nastává jaro; že už se dělají nové pupence, malé jako třaskavá kapsle, z nichž vybuchne jaro. Je to optický klam, že stromy a keře jsou na podzim holé; jsou totiž posety vším, co se na nich zjara vybalí a rozvine. Je to jen optický klam, že květina na podzim zachází; neboť se vlastně rodí. Říkáme, že příroda odpočívá, zatímco se dere kupředu jako divá. Jen zavřela krám a zatáhla žaluzie; ale za nimi se už vybaluje nové zboží a regály se plní, až se prohýbají. Lidi, tohle je to pravé jaro; co není hotovo teď, nebude hotovo ani v dubnu. Budoucnost není před námi, neboť je už tady v podobě klíčku; je už mezi námi; a co není mezi námi, nebude ani v budoucnosti. Nevidíme klíčky, protože jsou pod zemí; neznáme budoucnost, protože je v nás. Někdy se nám zdá, že páchneme tlením, postlání suchými zbytky minulosti; ale kdybychom se mohli podívat, co tlustých a bílých výhonků si razí cestu v té staré kulturní půdě, které se říká dnešek; co semen potají klíčí; co starých sazenic se sbírá a soustřeďuje v živý puk, který jednou propukne v kvetoucí život; kdybychom se mohli podívat na to tajné hemžení budoucnosti mezi námi, řekli bychom si patrně, že velká volovina je náš stesk i naše nedůvěra; a že ze všeho nejlepší je být živým člověkem; totiž člověkem, který roste.

*Lámavá, křehká.

**Arne Novák (1880–1939), literární kritik a historik.

Zdeněk Nejedlý (1878–1962), historik, muzikolog, umělecký kritik, politik.

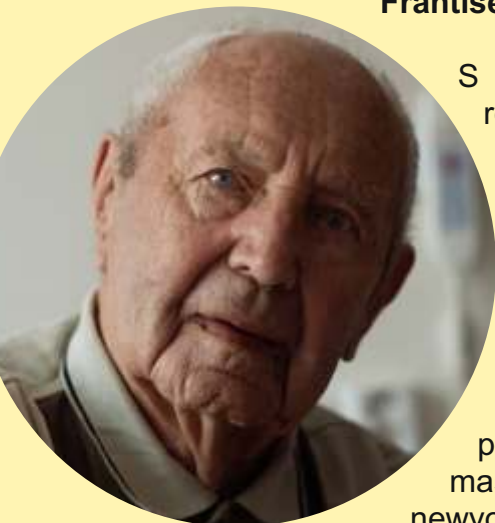
***rojnice, z. něm. Schwarmlinie, tj. rozmístění bojové jednotky v řadě.

Znění tohoto textu vychází z díla Zahradníkův rok tak, jak bylo vydáno v Praze nakladatelstvím Československý spisovatel v roce 1983. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován. Text díla (Karel Čapek: Zahradníkův rok), publikovaného Městskou knihovnou v Praze, není vázán autorskými právy.

Příběhy z domova - Veronika Marciňová a Matěj Trojan, vaši dobrovolníci

František Kavalír

S neobvyklou hbitostí a vřelou pokorou nás vítá host našeho dnešního rozhovoru, pan František Kavalír. František je jeden z hrstky lidí, pobývajících na tomto krásném i tajuplném světě více než jedno století. Pochází přece od Kavalírů.

A komu je přáno, tomu je i dáno, pomyslím si.

Osud pana Kavalíra nabízí rozmanitá vyprávění.

S rodinou vyrůstal na venkově, kousek od Rokycan. Od dětství projevoval velké hudební nadání, byl talentovaným hráčem na klarinet a brzy k tomu přibyl i saxofon. Jeho snem bylo věnovat se hudbě profesionálně. Jenže život byl hořký. První polovina 30. let se vyznačovala masivní nezaměstnaností, kterou vyvolala celosvětová krize jako důsledek newyorského krachu na burze. „Ve velkých městech si lidé chodili pro tzv. žebračky v hodnotě 10 korun, za které si mohli něco koupit,” vypráví František.

„My na vesnicích jsme ale nedostávali nic, takže každý musel doma chovat slepice, kozu a králíky.

A o víkendech jsme chodili na borůvky, a tím si přivydělávali.” Jelikož rodina neměla na výdaje spojené se studiem, nastoupil František do učení nejprve v Rokycanech a posléze v lahůdkářství v Plzni. Měl zde výborného šéfa, který mu poskytl možnost studovat německý jazyk v tzv. večerní škole a udělat si kurz pražení kávy.

„V mém životě byli dva muži, kteří mne nejvíce ovlivnili,” vzpomíná František. „První byl šéf lahůdkářského obchodu pan Kroc, který slíbil mému otci, když jsem nastoupil u něho do učení, že mně dá takovou školu, abych v životě byl vždy prvotřídní pracovník. Zařídil mi, že jsem mohl chodit do večerní obchodní školy. V obchodě mne zapracoval do všech profesí, abych vynikl ve svém oboru. Za to jsem vděčný. Protože jsem byl vždy v dalším zaměstnání dobře ohodnocen. Druhým mým nejlepším člověkem byl kapelník pan Voříšek. Který měl se mnou trpělivost a naučil mne, že jsem se stal dobrým hudebníkem, že jsem byl v jeho kapele dobrý muzikant. Moc jsme dobrého prožili za ta léta, co jsme spolu hráli v kapele. Měl jsem tenkrát na vybranou – buďto budu profesionální muzikant nebo vedoucí obchodu.“

A pak přišla válka. František se přihlásil do pomocného sboru, jehož členové zasahovali, kde bylo potřeba. „Byl jsem členem záchranné čety. Když byl nálet na Plzeň, byli jsme hned na místě, kde padaly bomby. Mnoha lidem jsme pomáhali, když byli zasypáni. Nejvíce to odneslo nádraží, kde zůstalo mnoho mrtvých, které jsme vynášeli na chodník.” František pracoval za války v jednom plzeňském obchodu s kávou a lahůdkami. Kvalitní káva představovala tehdy velice žádané zboží, a proto veškerá pražená zrna byla ihned z obchodů zabavena a odvezena do Německa. Pan Kavalír musel trávit dlouhé hodiny, někdy i týden v kuse pražením kávy, a to pod přísným dohledem německého gestapa. A nesměl udělat jedinou chybu, jinak by hrozilo, že okupanti jedním stiskem ukončí jeho život. Na otázku, jak tyto nepříznivé časy pan Kavalír prožíval, dostávám velice strohou, avšak jasnou odpověď: „Na nějaký strach nebyl čas.”

Po válce byl pan Kavalír díky své mimořádné zručnosti v pražení kávy přijat do prestižní československé firmy, která v pražské ulici Na Příkopech vlastnila obchod s lahůdkami. „No a tak jdu obsloužit jednoho pána,” začne s vyprávěním František. „Objedná si dva chlebičky a dvě deci vína. A pak se seznámíme, že je to Honza Masaryk.” Směje se při vzpomínce na nezapomenutelný okamžik své kariéry. Pan Masaryk u Františka pravidelně chodíval na vyhlášené chlebičky. Na mou otázku, jak takový chlebiček vypadal, odpoví: „Ta veka musí být opravdu měkká, to se dneska nedělá. Na ni se dá salát, pravá kvalitní šunka, vajíčko a navrch se ozdobí papričkou. Chutnal opravdu každému.” Spíše než v ingrediencích je tedy rozdíl ve způsobu přípravy jednotlivých surovin, pomyslím si. Po skončení v obchodu

s lahůdkami si vzal půjčku na otevření vlastního krámků s potravinami. Zákazníky si získal tak, že jim nabízel nejrůznější delikatesy a speciality, které jinde nebyly k sehnání. „No a šlo mi to dobře, za dva roky jsem svou půjčku splatil,” vypráví František. Kvůli zhoršující se politické situaci v padesátých letech musel však své podnikání ukončit.

V tu dobu se v Československu začaly vyrábět letouny *Mig-15bis*. Pořádal se nábor zaměstnanců, a tak se tam František přihlásil a pracoval na konečné montáži letounů. „To byla práce dobrá a také dobře zaplacená,” povídá František. „V roce 1953 prezident Zápotocký nařídil, že 18 tisíc lidí z obchodů a z kanceláří musí do výroby. Byl jsem vybrán a nastoupil jsem do letecké továrny Rudý Letov Letňany. Po absolvování kurzu jsem byl jmenován leteckým mechanikem. Byl jsem zařazen do konečné montáže letadel na úsek podvozky. Tam jsem pracoval tři roky. Pak jsem se znovu vrátil do obchodu.”

Naskytla se mu nová příležitost - dělat vedoucího jedné velké samoobsluhy ve Vodičkově ulici. „Tento systém už měli na západě, ale u nás to ještě neznali.” Pustí se do vyprávění František. „Do obchodu přišla babička, v jedné ruce držela tašku, a v druhé košíček. Něco si dala do košíčku, a něco do tašky.” Směje se a dodává: „Měli jsme se co učit.”

Jeho účast ve vedení skončila tak, že jeho přítel a spoluvedoucí prodejny, který byl velký komunista, dostal nabídku od KSČ na významnou pracovní pozici. Nebýt Františkova odporu k politickému režimu, mohl to být právě on, koho strana oslovila. Jelikož však odmítl, stal se z něj „pouze” obchodní inspektor.

„A v kolika letech jste přišel sem do domova seniorů?” Ptám se pana Kavalíra. „V devadesáti letech, protože žena byla nemocná.” Odpovídá mi. Po třech měsících zde však jeho choť zemřela, a tak se pan Kavalír přestěhoval do samostatného pokoje, ve kterém, jak se dozvídám, žije spokojeně už dvanáctým rokem. Zajímá mě, co vše za ta léta v domově zažil, a zda-li se to tu výrazněji nezměnilo. František se dá do řeči. V rámci kulturního programu tohoto domova pravidelně navštěvoval divadlo, účastnil se výletů na zámky a také měl možnost letět za exotikou. Létání však nemá rád, a tudíž se nezúčastnil. „Byl jsem mnoho roků v kroužku literárním a sportovním. Kde jsou vzácní, milí a přátelští lidé, kteří mě přijali, a je mi mezi nimi dobře. Necítím již tak samotu a beznadějný život v domě seniorů. Žijeme zde všichni na jedné lodi a snažíme se ten život zde trochu usnadnit. Proto jsme k sobě velmi přátelští.” Dále se doslýchám, že během posledního setkání *pátečníků* uspořádali veselý koncert, při kterém zpívali za doprovodu kytary a klavíru. Co se týče prostředí, změnilo se obrovsky. Nezachází však do příliš velkých detailů, nýbrž vypichuje, jako mnozí z klientů, nově zrekonstruovanou zahradu.

No a zvonec našemu rozhovoru pomalu odbíjí konec, z reproduktorů se ozývá zdvořilé pozvání klientů na večeři.

S fotografem tedy popřejeme Františkovi dobrou chuť, a nasycení příjemným pocitem z dalšího krásného rozhovoru, odcházíme i my domů.

Příště se můžete těšit na rozhovor se svéráznou, avšak velice humornou a otevřeně smýšlející paní Zdeňkou Pokornou. S touto ženou nepohnou kdovíjak veliká slova. Pravdu však nachází v detailu a maličkostech. Ale více o ní v příštím díle.

Veronika Marciňová a Matěj Trojan, vaši dobrovolníci

(V článku byly použity citace z textů pana Kavalíra z Literární dílny DS.)

Listopadová výročí

3.11.1926 se narodil **Mikuláš Medek**, malíř, grafik, ilustrátor a básník (†1974). Mikuláš Medek byl jedním z nejvýznamnějších představitelů českého poválečného umění. Zpočátku byl ovlivněný surrealistickou skupinou, později se stal čelním představitelem informelu a nefigurativní malby. Ústředním motivem Medkova díla je téma lidského údělu, proměnlivého, ale většinou těžkého až strašlivého a tragického. Obsahová závažnost, magická síla malířského rukopisu a duchovní energie, vyzařující z Medkových obrazů, jej činí jedním z nejvýznamnějších a nejoriginálnějších tvůrců českého i světového malířství druhé poloviny 20. století. Jeho obrazy visí v mnoha galeriích po celém světě, u nás zdobí interiér nejednoho kostela. Mikuláš Medek byl vnukem impresionisty Antonína Slavíčka, synem generála a spisovatele Rudolfa Medka a bratrem muzikologa a publicisty Ivana Medka. Jeho manželkou byla fotografka Emila Medková. Medkův ateliér byl v době komunistických represí jedním z center setkávání výtvarníků a historiků umění.

3.11.1936 se narodil herec **Jan Tříska** (†2017). Jan Tříska hostoval už v době studií DAMU v Národním divadle a v roce 1959 se stal nejmladším členem jeho činohry. V roce 1966 odešel s režisérem Otomarem Krejčou do jeho Divadla za branou. K jeho nezapomenutelným rolím patří Romeo v Shakespearově tragédii, Rafael v Topolově Konci masopustu nebo například titulní role Lorenzaccia ve slavné inscenaci Divadla za branou. Jan Tříska byl také oblíbený filmový herec a výborný dabér – mluvil například J.P.Belmonda. V roce 1977 emigroval do Kanady a odtud přesídlil do USA. Po listopadu 1989 se opakovaně vracel do Československa, nejproslulejší je jeho role učitele Igora Hnízda ve filmu Jana Svěráka Obecná škola. Vynikající byl jeho Král Lear na Letních shakespearovských slavnostech v roce 2002, Tříska za tento výkon dostal Cenu Alfréda Radoka. Za postavu Markýze ve Švankmajerově filmu Šílení získal slovenskou filmovou cenu Slnko v sieti za rok 2006. Na 24. ročníku Mezinárodního filmového festivalu Praha – Febiofest převzal 23. března 2017 ocenění Kristián za přínos světové kinematografii.

13.11.1941 se narodila zpěvačka, skladatelka, textařka a moderátorka **Marie Rottrová**. Začala zpívat se skupinou Flamingo (později Plameňáci) a v pěvecké trojici Marie Rottrová – Petr Němec – Hana Zagorová na sebe upozornila také na 2. československém beatovém festivalu roku 1968 v pražské Lucerně. Marie Rottrová od té doby velmi úspěšně spolupracovala se všemi velkými tanečními orchestry své doby. K jejímu úspěchu kromě osobitého projevu přispěly i výborné texty, které pro ni psali Jiřina Fikejzová, Jaromír Nohavica, Jaroslav Wykrent nebo Zdeněk Borovec. Kdo by si nepamatoval Markétku, To mám tak ráda, Lásko, voníš deštěm, S tím bláznem si nic nezačíněj nebo Ten vůz už jel a mnoho dalších. Česká Lady soul, jak je přezdívána, si získala popularitu i tv pořadem Divadélko pod věží, kam si zvala kolegy z branže, ale i jiné zajímavé osobnosti. Její desky se dodnes drží na špičce v počtu prodaných kusů, získala za ně mnoho ocenění.

13.11.1976 zemřel v New Yorku **Ladislav Sutnar** (*9.11.1897). Designér, typograf, malíř, fotograf a všestranný výtvarný umělec a spolutvůrce evropské umělecké avantgardy Ladislav Sutnar se svým mnohostranným talentem začlenil do komunity moderních evropských designérů a architektů, kteří usilovali o co nejvyšší kvalitu prostředí každodenního života. Šíře jeho tvůrčích i organizačních aktivit je ohromující. Inspirován Bauhausem, modernizoval design užitkových předmětů a publikací, hraček, loutek, architektury, výstavnictví, odborné školství a rozhodujícím způsobem ovlivnil životní styl středních vrstev meziválečného Československa. V tomto směru je důležité jeho angažmá v Družstevní práci a v Artělu. Když po roce 1939 zůstal v USA, zaujal mezi osobnostmi tehdejší evropsko-americké avantgardy jedinečné postavení. Položil základy informačního designu a moderní vizuální komunikace v oblastech marketingu, reklamy a ekologie. Sutnarova odvaha a individuální zodpovědnost se neslučovala s představami mocipánů po roce 1948. Jeden z nejvýznamnějších československých tvůrců věnoval tedy svůj um i energii New Yorku a USA, potažmo modernímu umění vůbec. Ladislav Sutnar je nositelem mnoha mezinárodních ocenění, dluh československé společnosti částečně splatila až retrospektivní výstava v Jízdárně Pražského hradu a monografie v roce 2003.

16.11.1971 zemřel básník **Josef Kainar** (*1917). Básník, textař, dramatik a překladatel, a také hudebník, ilustrátor, výtvarník a novinář, člen umělecké Skupiny 42 a literární skupiny Ohnice byl divadelním dramaturgem, redaktorem Rovnosti, spolupracoval s Československým rozhlasem a od roku 1947 byl spisovatelem z povolání. Pro jeho básnické dílo je typická ironie, někdy hraničící s výsměchem. Typickým znakem jeho veršů je zpěvnost, možnost spojovat text s hudbou, hovorový, místy i vulgární jazyk. Jeho básně jsou často malými příběhy. Nejznámější text Josefa Kainara je báseň Stříhali dohola malého chlapečka ze sbírky Nové mýty, kterou zhudebnil Vladimír Mišík. Krásné jsou jeho texty k americké swingové klasice (G.Gershwin, D.Ellington, aj.), neméně oblíbené jsou Kainarovy vlastní písně Černá kára, Blues železničního mostu, Starý mrtvý vrabec aj.). Spolupracoval s Orchestrem Gustava Broma, Kainarovy texty v jazzové, beatové i folkové podobě nazpívali Vladimír Mišík s kapelou Etc... a Flamengo, Michal Prokop s kapelou Framus Five, Eva Olmerová, Jiří Suchý, Waldemar Matuška a mnozí další. Josef Kainar je také nepominutelným divadelním autorem – jeho hra Ubu se vrací aneb Dršťky nebudou z roku 1949 je první české absurdní drama. Základním tématem je zneužití moci a uzurpátorství, takže hra byla zakázána. Josef Kainar díky své mnohostrannosti ovlivnil mnoho uměleckých oborů. Není divu, že oslovil i generace mnohem mladší, jeho tvorba rezonuje dodnes.

17.11.1926 se narodila **Vlasta Chramostová** (†2019). Divadelní a filmová herečka hrála od roku 1950 v Divadle Na Vinohradech, v roce 1970 přešla do Krejčova Divadla za branou, a po zákazu veřejného vystupování založila u sebe doma bytové divadlo. Na jeho chodu se podílela řada osobností vyhoštěných z kulturního života: dramatici Pavel Kohout a František Pavlíček, herec Pavel Landovský a písničkář Vlastimil Třešňák. Od roku 1991 byla členkou souboru Činohry Národního divadla, hereckou kariéru ukončila 17. listopadu 2011. Vlasta Chramostová byla i úspěšnou filmovou herečkou – nejproslulejší je zřejmě její role Marie/ Nebeské Lakmé ve filmu Juraje Herze Spalovač mrtvol. Prezident Václav Havel udělil Vlastě Chramostové roku 1998 Řád T. G. Masaryka III. třídy za vynikající zásluhy o demokracii a lidská práva.

23.11.1921 se narodil herec a režisér **Otomar Krejča** († 2009). Jeho umělecký vývoj ovlivnili E. F. Burian nebo Jiří Frejka. Po roce 1945 hrál Krejča v Burianově divadle D 46, pak přešel do Vinohradského divadla a od roku 1951 byl členem Činohry Národního divadla a posléze jejím šéfem. V polovině 60. let však na tento post rezignoval a v roce 1965 založil vlastní soubor, Divadlo za branou (myšleno „za branou Národního divadla“), které se rychle stalo jednou z nejprestižnějších scén v Praze. Po okupaci Československa v roce 1968 podepsal Krejča 2000 slov a po vyloučení z KSČ bylo roku 1972 zrušeno také DZB. Od roku 1976 působil Otomar Krejča v zahraničí, především v Německu a Rakousku, režíroval i ve Francii a Itálii. Počátkem 90. let Krejča obnovil Divadlo za branou II, které ale bylo z ekonomických důvodů zrušeno. V Národním divadle inscenoval roku 1997 Goethova Fausta. Otomar Krejča patří spolu s Alfrédem Radokem k nejvýznamnějším československým divadelníkům 60.let minulého století. Je nositelem řady vyznamenání a jeho odkaz inspiroval i další generace divadelníků.

27.11.1876 se narodil rakouský inženýr a vynálezce **Viktor Kaplan** (†1934). Své klíčové objevy učinil na německé technice (dnes VUT) v Brně. Rodák ze štýrského Mürzzuschlagu vystudoval Technickou vysokou školu ve Vídni, na žádost profesora Alfréda Musila (otce spisovatele Roberta Musila) přešel na německou vysokou školu technickou v Brně jako konstruktér Ústavu nauky o strojích, kinematice a strojnictví. Roku 1913 se stal vedoucím katedry teorie a stavby vodních motorů a posléze řádným profesorem. Jeho vynález vodní turbíny s nastavitelnými oběžnými lopatkami je z roku 1912. Objev světového významu narážel ale na odpor firem vyrábějících Francisovy turbíny. Kaplanova turbína se tak dočkala svého patentu až v roce 1920. Již v roce 1918 byla však započata výroba turbíny podle Kaplanových návrhů a výpočtů v brněnské továrně Ignaz Storek. Tato turbína byla uvedena do provozu v roce 1919 v přádelnách ve Velmu (Dolní Rakousy), kde pracovala až do roku 1952. V roce 1931 byly spuštěny čtyři obří Kaplanovy turbíny (průměr 7 metrů, výkon 35 MW [2]) v hydroelektrárně Ryburg-Schwörstadt na Rýnu na německo-švýcarské hranici. Výročí narození Viktora Kaplana patří mezi světová kulturní výročí UNESCO.

Schůzka
důvěrníků
s vedením
domova se
uskuteční
**ve středu 3. 11.
2021 od 10:00**
v sále.

Vycházky do Milíčovského lesa – v zimě se společné vycházky konat nebudou. Místo vycházek bude každé pondělí na sále „Filmový klub“.

Potřebujete duchovní podporu?

Římskokatolický farář Čech v našem domově pravidelně slouží mše a následně také dochází přímo za klienty. Poskytuje duchovní útěchu ve formě modlitby, svátosti nebo vlídného rozhovoru.

Pokud máte o schůzku zájem, kontaktujte pana Čecha na čísle **731 124 507** nebo oslovte svého aktivizačního pracovníka.

CVIČENÍ S PALEČKEM

Srdečně zveme všechny obyvatele DS Háje, aby si přišli zacvičit společně s dětmi z dětské skupiny Paleček. Po dlouhé pauze, která byla zapříčiněna dobou covidovou, se sejdem **v pátek 19. listopadu 2021 od 10:00 v sále DS Háje.**

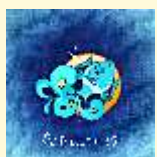
Už se všichni na společné setkání moc těšíme. Děti a chůvy z Palečka

Listopad

Kozoroh - 22. 12. – 20. 1.

Můžete si k sobě přitáhnout osobu se stejnými názory na život. Zaměřte se na toho, kdo se kolem vás nyní pohybuje.

Vodnář - 21. 1. – 20. 2.

Dejte přednost přírodním produktům při léčení virózy. Zapomeňte na pilulky z lékárny. Lepší je strouhaný křen s medem

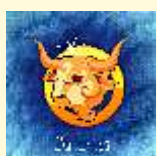
Ryby - 21. 2. – 20. 3.

Naskočili jste do celkem rychlého tempa hned z kraje měsíce. Pozor na to, abyste si energii z organismu nevyčerpali hned.

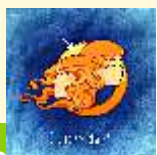
Beran - 21. 3. – 20. 4.

Na podzim se vaše tělo skvěle zahřeje zeleninovými krémovými polévkami. Co takhle dýňová se slaninou?

Býk - 21. 4. – 21. 5.

Ve vašem životě hrají emoce důležitou roli. Je však dobré mít je pod kontrolou. Jinak se zbytečně vyčerpáváte.

Blíženci - 22. 5. – 21. 6.

Dívejte se kolem sebe pozorně. Hlavně vy, kteří jste právě single. Někde kolem vás visí nová láska, tak ji nepřehlédněte.

HOROSKOPY

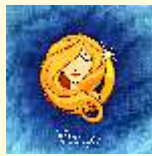
Rak - 22. 6. – 22. 7.

Začíná nový měsíc, tak si dejte záležet na pečlivém a dobře propracovaném harmonogramu zájmových aktivit.

Lev - 23. 7. – 22. 8.

Přechodné období, kdy jste si s partnerem nerozuměli, je pryč. Od teď to bude v harmonickém tónu.

Panna - 23. 8. – 22. 9.

Rádi byste opět uskutečnili nějaký ze svých dlouhodobých plánů. Zkuste si nějaký vybrat a zrealizovat ho.

Váhy - 23. 9. – 23. 10.

Nepodceňujte podzimní počasí. Dbejte na správné oblékání. Zkuste ho hlavně vrstvit, je to praktické a pohodlné.

Štír - 24. 10. – 22. 11.

Malé posezení s přáteli není náročné na pohoštění a zábavu. Postačí pár oblíbených lahůdek, dobrá káva a víno.

Střelec - 23. 11. – 21. 12.

Pokoj si provoňte aromatickými esencemi. Zkuste jablko se skořicí, levanduli nebo vanilku. Zlepší se vám nálada.